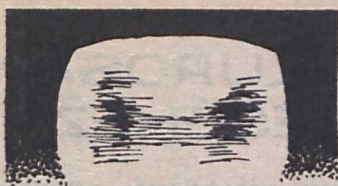

T
VT
V

Költők a Helikonon

A levegős vidéki térszalon, öreg fonottszékeken, terített kerti asztal mellett — amiket a tévé oly előszeretettel bocsát a költők rendelkezésére — ezúttal Zelt Zoltán volt a szívélyes vendéglátó gazda. Vendégei, akiket — a száraz sütemények és üres cocacolás üvegek mellé — értő és megejtő szavakkal a nem is oly messzi múltból megidézett: Kosztolányi Dezső, Nadányi Zoltán és Berda József. Igazán nem Zelt tehet róla, hogy ez a megkopott magyar Helikon-imitáció egy kicsit kényelmetlenül tette a vendéglátást. Még jó, hogy a rendező Török Ilona nem kevert a montázs-fűzerbe pincegádort és balatoni tájat. De a megidézett költők enélkül sem érezték magukat valami kellemesen és csicsás és hamis díszletek közt. Míg Zelt szólott róluk, valóban jelen voltak mind, szinte testi valójukban. Nemcsak azért, mert a vendéglátó gazda — személyes élményeiből — oly plasztikusan rajzolta meg őket, hanem azért is, mert a róluk való emlékeit harmóniába hozta költészetükkel.

Nem esztéta vagy történetész módjára, kívülről beszélt minderről, hanem a rokon költő jogán. S a teljesebb lírai paletta sokszínűségének védelmében. Amikor megvédte Kosztolányi költészetét tévedésünk ellen, ellenünkben, akik már-már elhittük, hogy prózája feledtetheti verseit; amikor felmutatta Nadányi költészetének grációz csillogása, játékos könnyedsége mögött — a Piripócsi versekben — azokat a mély, komor színeket is, amelyek a költőt oly rokonná teszik Adyval és Móriczsal magyar ság szemléletében; Berda életveg, szenzualista verseiből kibontotta egy klasszikus költészet latin vonásait, a lélek és a test oly ritkán harmonikus, derűs élet-igenlését, s bár korunk komor hangjaira fogott, mégis csupa öröm epikureus-filozófiáját; akkor — érezhettük — hogy a saját halk, mind jobban elmélyülő, olykor játékos lírájáért, önmagáért is szót emelt. Még inkább a mai költészet sokszínűségéért, teljességéért, igenis, játékoságáért, szép csillogásáért: a líra gazdag, hagyományos fogalmáért, szemben elfogultsá-

gunkkal, mely — az ő szavaival élve — csak a „pokoljárás” tekinteti már-már egyedüli költői anyagnak.

A megidézettek között, az imitált Helikon kerti székein és üres colásüvegei mellett, kitűnő színészek is helyet foglaltak: Keres Emil, Nagy Attila, Tordy Géza, Szilágyi Tibor, Mádi Szabó Gábor. Az ő feladatuk volt — a költővendégek helyett — értőn, s lehetőleg személytelenül, megszólaltatni verseiket. De ez, emellett az édeskés és intim uzsonnaasztal mellett, úgy látszik, nem is olyan egyszerű. Ami a versek értését és tolmácsolását illeti, kifogást aligha emelhetünk. De a színész az színész, érzékeny mégoly gyöngö sziituációra is, s akaratlanul akkor is szerepet játszik benne, ha nincs szerepe, csak feladata. Ha másképpen nem, arcával, szemével. Eljátssza az ünnepi Helikon-uzsonna beavatott törzsvendégét, a bennfentest, az egyetlen igazán értőt, az el-lágyultat. Homlokráncokkal, sugárzó mosolyokkal, helyeslő szemvillanásokkal játszik, lezser beleheveredéssel a fonottszékekbe: csupa olyan dologgal, aminek a versekhez nincs köze. Mert a vers nem szerep, a színész számára sem. De mit tehet a tévé költői műuzsonnáján, a sziituációt nem ő választotta. Ez pedig elidegenítette a verseket tőlünk, amelyeket Zelt Zoltán előzőleg már szí-vünkbe lopott.

HEGEDŰS ZOLTÁN